

VAN DE AUTEUR • KEIJI NAKAZAWA

De atoombom explodeerde zo'n 600 meter boven mijn woonplaats Hiroshima, op 6 augustus 1945 om 8.15 uur 's ochtends. Ik bevond me iets meer dan een kilometer van het epicentrum vandaan en stond bij de achterpoort van de lagere school Kanzaki, toen ik werd getroffen door een enorme stoot wind en een verzengende hitte. Ik was 6 jaar.

Ik dank mijn leven aan die betonnen schoolmuur. Als ik daar niet in de schaduw had gestaan, was ik ter plekke verbrand door de hitteflits van 5.000 graden. In plaats daarvan kwam ik in een levende hel terecht waarvan de details in mijn geheugen gegrift staan alsof het gisteren was.

Mijn moeder Kimiyo was acht maanden zwanger. Toen de bom explodeerde stond ze op het balkon op de tweede verdieping van ons huis, waar ze net de was had opgehangen. Door de kracht van de ontploffing sloeg het balkon weg en belandde mijn moeder in de steeg achter ons huis. Als door een wonder bleef ze ongedeerd.

De explosie blies ons huis omver. De tweede etage stortte bovenop de eerste, waardoor mijn vader, mijn zusje Eiko en mijn broertje Susumu vast kwamen te zitten onder de puinstukken. Mijn broertje had met zijn bootje bij de voordeur zitten spelen en raakte klem met zijn hoofd onder de ingestorte deurbalk. Hij trappelde wanhopig met zijn benen en riep om mijn moeder. Ook mijn vader kon geen kant op en hij smeekte mijn moeder om hulp. Mijn zusje werd verpletterd onder een balk en was op slag dood.

Mijn moeder probeerde van alles om hen onder de puinstukken vandaan te krijgen, maar slaagde daar niet in, in haar eentje. Tevergeefs smeekte ze voorbijgangers haar te helpen. In de atoomhel konden mensen alleen aan hun eigen overleven denken; ze hadden geen tijd voor een ander. Uiteindelijk zeeg mijn moeder in wanhoop neer bij de deur, hield mijn huilende broertje vast en probeerde de balk die hem vermorzelde van hem af te krijgen.

Het vuur dat volgde op de explosie bereikte al snel ons huis, dat door de vlammen werd verzengd. Mijn broertje schreeuwde dat hij in brand stond. Mijn vader bleef mijn moeder om hulp smeken. Gek van verdriet snikte ze dat zij bij haar geliefden zou blijven om samen met hen te sterven.

Onze buurman vond mijn moeder echter net op tijd en sleepte haar weg.

Tot aan het eind van haar leven zou mijn moeder nooit de stemmen vergeten van haar echtgenoot en zoon, die haar toeriepen hen te redden. Door de shock kreeg ze prompt weeën, en die dag baarde ze langs de kant van de weg een dochter. Ze noemde de baby Tomoko. Tomoko stierf vier maanden later, door ondervoeding of door stralingsziekte; we weten het niet.

Nadat ik aan de vlammen bij de school ontsnapt was, vond ik mijn moeder langs de weg met haar pasgeboren baby. Samen zaten we daar en keken hoe het decor van de hel zich om ons heen ontvouwde.

Mijn vader was schilder van lakwerk in traditioneel-Japanse stijl. Hij was lid van een theatergezelschap dat tegen de oorlog was en stukken opvoerde als *The Lower Depths* van Gorki. Uiteindelijk arresteerde de gedachtepolitie de hele groep en stopte hen in de gevangenis. Mijn vader zat anderhalf jaar vast. Al toen ik klein was, vertelde hij me keer op keer hoe stom en roekeloos Japan was geweest om de oorlog te beginnen.

Ongetwijfeld dankzij mijn vaders invloed ben ik altijd verzot geweest op tekenen. Na de oorlog begon ik aan Osamu Tezuka's strip *Shin-Takarajima* ('Nieuw Schatteneiland'), die een enorme impact op me had. Slaafs begon ik Tezuka's werk na te tekenen en werd zo een stripfanaat. Hiroshima was een lege, platgebrande woestenis, en elke dag leden we honger, maar van strips tekenen werd ik blij en vergat ik alles. Al heel jong nam ik me voor om later striptekenaar te worden voor de kost.

In 1961 volgde ik die droom door naar Tokio te verhuizen. Een jaar later werd mijn eerste reeks gepubliceerd in het stripmaandblad *Shonen Gaho*. Vanaf dat moment was ik fulltime striptekenaar.

In 1966 stierf mijn moeder na een ziekbed van zeven jaar in het ziekenhuis voor slachtoffers van de A-Bom in Hiroshima. In het crematorium, waar ik was om haar as op te halen, schrok ik me wild; er zaten geen botten in mijn moeders as zoals gebruikelijk na crematie. Radioactief cesium uit de bom had haar botten weggevreten tot op de laatste splinter; de bom had dus zelfs mijn moeders botten van me afgenomen! Ik was woest en zwoer dat ik nooit de Japanse militairen zou vergeven die deze oorlog begonnen waren, noch de Amerikanen die zo achteloos een bom op ons hadden gedropt.

Om mijn moeder te wreken begon ik strips te tekenen over de A-bom. Ik kon mijn woede kwijt in de serie *Zwart*, bestaande uit zes verhalen met 'zwart' in de titel die werden gepubliceerd in een stripmagazine voor volwassenen. Het eerste verhaal heette *Kuroi Ame ni Utarete* ('Getroffen door zwarte regen'). Daarna begon ik voor het stripweekblad *Shukan Shonen Jampū* aan een serie over de oorlog en de A-bom, waarvan het eerste *Aru Hi Totsuzen Ni* ('Plotseling op een dag') getiteld was. Toen door *Shukan Shonen Jampū* een serie autobiografisch werk van striptekenaars werd gelanceerd, werd mij gevraagd om de spits af te bijten. Mijn 46 pagina's tellende autobiografie gaf ik als titel *Ore wa Mita* ('Ik zag het').

Mijn uitgever bij *Shukan Shonen Jampū*, Tadasu Nagano, was ervan overtuigd dat ik meer te vertellen had dan wat op de ingediende 46 pagina's pastte; hij spoorde me aan om een langere serie te tekenen, gebaseerd op mijn eigen ervaringen. Dankbaar begon ik er meteen aan. Dat was in 1972.

Ik noemde mijn nieuwe verhaal *Hadashi no Gen* ('Gen Barrevoets'). De naam van de jonge protagonist, Gen, heeft diverse betekenissen in het Japans. Het kan 'wortel' of 'oorsprong' betekenen, maar ook 'elementair', zoals bij een atomelement, of 'bron' van vitaliteit en geluk. Ik stelde me Gen blootvoets voor; dapper bovenop de rokende puinhopen van Hiroshima, terwijl hij zijn stem verheft tegen de oorlog en nucleaire wapens. Gen is mijn alter ego - zijn familie is de mijne. De episodes in *Gen Barrevoets* zijn stuk voor stuk gebaseerd op wat mij en de mensen in Hiroshima daadwerkelijk is overkomen.

Mensen zijn dom. Door fanatisme, religieus extremisme en hebzucht van de handelaren in oorlog komt de aarde nooit tot rust en is het vooruitzicht van een nucleaire oorlog nimmer ver weg. Ik hoop dat het verhaal van Gen de lezers overtuigt van de waarde van vrede en de moed die nodig is om sterk doch vreedzaam in het leven te staan. In *Gen Barrevoets* staat tarwe symbool voor die kracht en moed. Tarwe wringt haar loten omhoog door de vorst, om keer op keer vertrapt te worden. Maar de vertrapte tarwe krijgt des te steviger wortels diep in de aarde en groeit fier en kaarsrecht omhoog. En op een dag zal die tarwe ontkiemen.

KEIJI NAKAZAWA